

Veilig werken in de huisartsenzorg

Persoonlijk Paspoort

WAAR LIGT VOOR JOU DE GRENS?

Bij je werk in de huisartsenpraktijk of –post lopen de emoties wel eens op, maar soms gaat een patiënt (of familie daarvan) echt over de grens. Waar ligt die grens eigenlijk? Het is lastig om daar een algemeen geldende regel over te geven. De situatie in elke huisartsenpraktijk of -post is anders. Toch is het goed er eens bij stil te staan: wat kun je nog accepteren van mensen – en wanneer gaan ze echt te ver? Wanneer vertonen ze gedrag dat echt niet kan? Wanneer gaan ze ‘over de grens’? Dit PERSOONLIJKE PASPOORT helpt je om daar een beeld van te vormen aan de hand van vier vragen.

Gebruik dit PERSOONLIJK PASPOORT als voorbereiding op een overleg met je team. Als ook je collega’s hun gedachten laten gaan over ongewenst gedrag in de praktijk of post, kun je daarna samen praktisch aan de slag en meteen afspraken maken. Het TEAM PASPOORT helpt je daarbij. Maak tijd voor zo’n overleg over veilig werken. Het is namelijk belangrijk om als team te bespreken wat je acceptabel vindt en wat volgens jullie onacceptabel is. Dan kun je concrete afspraken maken: wat kun je doen om een incident te voorkomen, wat doe je als er toch iets gebeurt en hoe handel je na een incident?

Een incident is nooit uit te sluiten, maar je kunt wel samen bespreken wat je doet als iemand ‘over de grens’ gaat. Als het een keer voorkomt, kun je in elk geval adequaat reageren.

1. WANNEER GAAT IEMAND 'OVER DE GRENS'?

In onderstaande situaties gaat een patiënt (of familie daarvan) 'over de grens' met zijn gedrag. Geef aan of je 't zelf hebt meegemaakt, erover gehoord hebt van een collega (die het heeft meegemaakt) of dat je er geen ervaring mee hebt.

	Zelf meegemaakt ↓	Over gehoord van collega ↓	Niet meegemaakt/ niet over gehoord ↓
> Verbaal			
Stem verheffen	☐	☐	☐
Per se de dokter willen spreken en wel meteen	☐	☐	☐
Een eisende toon aanslaan	☐	☐	☐
Schelden	☐	☐	☐
Grof taalgebruik	☐	☐	☐
Andere patiënten erbij betrekken	☐	☐	☐
Jou vals beschuldigen	☐	☐	☐
Onredelijk worden	☐	☐	☐
Eisen blijven herhalen (ondanks jouw uitleg)	☐	☐	☐
Anders, nl.:	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐
> Bedreigen en intimideren			
Eisen kracht bijzetten/dwingen	☐	☐	☐
Dreigen met geweld	☐	☐	☐
Persoonlijke bedreiging	☐	☐	☐
Chanteren	☐	☐	☐
Dreigen een klacht in te dienen	☐	☐	☐
Jou onder druk zetten	☐	☐	☐
Anders, nl.:	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐

Zelf
meegemaakt

Over gehoord
van collega

Niet meegemaakt/
niet over gehoord

> Seksuele intimidatie

Seksueel getinte opmerkingen maken	☐	☐	☐
Nafluiten	☐	☐	☐
In e-mail/sms/social media toespelingen maken	☐	☐	☐
Stalken	☐	☐	☐
Handtastelijk worden	☐	☐	☐
Exhibitionisme	☐	☐	☐
Anders, nl.:	☐	☐	
.....	☐	☐	
.....	☐	☐	

> Discriminatie

Op basis van huidskleur	☐	☐	☐
Op basis van sekse	☐	☐	☐
Op basis van geloof	☐	☐	☐
Op basis van geardheid	☐	☐	☐
Op basis van leeftijd	☐	☐	☐
Anders, nl.:	☐	☐	
.....	☐	☐	
.....	☐	☐	

> Fysieke agressie

Met spullen gooien	☐	☐	☐
Op de balie slaan	☐	☐	☐
Schoppen tegen meubels	☐	☐	☐
In de weg staan en jou hinderen	☐	☐	☐
Jou vastpakken	☐	☐	☐
Slaan of schoppen (of een poging daartoe doen)	☐	☐	☐
Anders, nl.:	☐	☐	
.....	☐	☐	
.....	☐	☐	

2. WAT DOE JE NU ALS IEMAND 'OVER DE GRENS' GAAT?

Hoe reageer je? Heb je vaste afspraken wat je doet om zo'n situatie? Waarover zou je een vaste afspraak willen maken?

Hebben we
afpraak over

Nog afspraak
over maken

> Tijdens incident

Een collega erbij roepen	☐	☐
Een afgesproken signaal geven	☐	☐
Noodknop indrukken	☐	☐
Eigen (alarm)code op telefoon	☐	☐
Wijkagent bellen	☐	☐
Politie (112) inschakelen	☐	☐
Anders, nl:	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐

> Na incident

Opvang van het slachtoffer	☐	☐
Achteraf individueel bespreken	☐	☐
Achteraf incident bespreken in regulier werkoverleg (leer- en verbeterpunten, vervolgacties)	☐	☐
Gesprek aangaan (nu of later) met de betreffende patiënt/persoon die 'over de grens' ging	☐	☐
Incident vastleggen (wat is er gebeurd, datum, welke patiënt was erbij betrokken, welke medewerkers)	☐	☐
Melden bij de wijkagent	☐	☐
Aangifte bij politie	☐	☐
Schade	☐	☐
Actie richting dader (gesprek aangaan, beslissen of patiënt in praktijk kan blijven)	☐	☐
Periodieke aandacht voor het slachtoffer, vraag hoe het gaat na 1, 2 of 3 weken	☐	☐
Anders, nl:	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐

3. WAAROM GAAT IEMAND 'OVER DE GRENS' IN JOUW WERK EN WERKSITUATIE?

Deze situaties kunnen eraan bijdragen dat mensen onacceptabel gedrag vertonen. Dit is geen excuus voor hen, maar het is wel goed om na te gaan wat mensen boos/geïrriteerd/emotioneel kan maken. Geef per situatie aan of dit op jouw werk voorkomt.

	Geldt zeker voor ons ↓	Geldt een beetje voor ons ↓	Geldt niet voor ons ↓
Wachttijd aan de telefoon	☐	☐	☐
Emotie over een ziek familielid	☐	☐	☐
Wachttijd aan de balie	☐	☐	☐
Wachttijd in de wachtkamer	☐	☐	☐
Onduidelijkheid over wie wanneer aan de beurt is	☐	☐	☐
Iemand is onder invloed (alcohol, drugs)	☐	☐	☐
De patiënt heeft een psychische stoornis	☐	☐	☐
Je zit achter een lage balie waar mensen makkelijk bij kunnen	☐	☐	☐
Je bent alleen in de praktijk/post	☐	☐	☐
Je werkt in de avond/nachtdienst	☐	☐	☐
Je doet huisbezoeken in je eentje	☐	☐	☐
Anders, nl:	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐

4. WAT KUNNEN WE BETER DOEN ALS IEMAND 'OVER DE GRENS' GAAT?

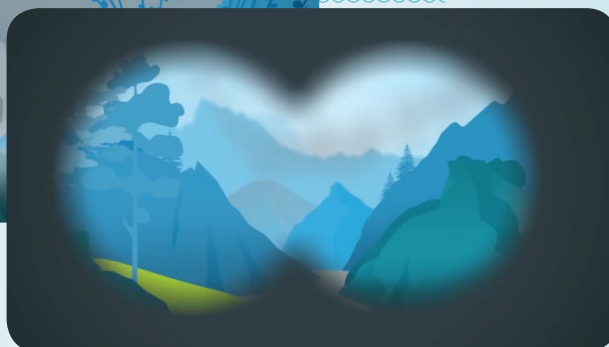
Welke ideeën heb jij over verbetering van de veiligheid in de huisartsenpraktijk of –post en welke prioriteit geef je daar aan?

	Binnen een maand ↓	Over een jaar ↓
Inrichting balie	☐	☐
Rooster aanpassen (nooit een collega alleen aanwezig)	☐	☐
Afspraken over alleen werken	☐	☐
Inventarisatie onveilige plekken overdag	☐	☐
Inventarisatie onveilige plekken 's avonds/'s nachts	☐	☐
Verlichting	☐	☐
Sleutelbeleid	☐	☐
Noodknop	☐	☐
Beveiligingscamera	☐	☐
Huisregels van de praktijk/post	☐	☐
Train jezelf	☐	☐
Veiligheid huisbezoeken (vooraf informatie opvragen over de patiënt, een collega via Whatsapp laten weten als je naar binnen gaat, afspreken welk kort bericht je stuurt als je te maken krijgt met een onveilige situatie)	☐	☐
Vul zelf aan:	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐

VERVOLG: GA NU MET JE TEAM AAN DE SLAG

Hoe kom je samen sterker te staan? Ga nu met jouw team aan de slag met het TEAM PASPOORT. Dat helpt je om gezamenlijk tot concrete te komen afspraken voor jouw huisartsenpraktijk/post. Bepaal samen waar de grens ligt. Welk afspraken kun je maken met je collega's? Wat doen jullie tijdens een incident en wat doe je erna? Het TEAM PASPOORT telt ook weer vier vragen waarmee je in een werkoverleg aan de slag kunt. Download het document op ssfh.nl/veilig-werken. Hier vind je ook heel veel achtergrondinformatie over veilig werken in de huisartsenpraktijk of -post.

Colofon

'Over de grens' is een informatiepakket dat medewerkers in huisartsenpraktijken en huisartsenposten helpt samen sterker te staan bij incidenten (onacceptabel gedrag van patiënten en hun familieleden). Het is ontwikkeld op initiatief van Stichting Sociaal Fonds Huisartsenzorg en uitgewerkt in samenwerking met medewerkers uit diverse huisartsenpraktijken en -posten.